

KUNINO - THE HIDDEN JEWEL OF KARST

Abstract: This report presents relief forms in the area of the village of Kunino. The Kunin Karst Region is part of the famous Kunin- Karlukovo Karst Region. Various forms of surface and underground karst are observed in the area. The area is full of caves with interesting formations and numerous karst springs. Archeological findings in some of the caves prove the early settlement and habitat of ancient people.

Author information:

Tsvetelina Tsenova

Teacher

SU Hristo Botev, Vratsa

✉ cveti_nc@abv.bg

🌐 Bulgaria

Yoana Kraicheva

Student

SU Hristo Botev, Vratsa

🌐 Bulgaria

Dobri Toshev

Student

SU Hristo Botev, Vratsa

🌐 Bulgaria

Keywords:

Kunino, karst relief, karst forms, caves

Клуб „Пътешественик“ е създаден през 2016 година и в него членуват ученици от профилирани географски паралелки, като всяка година се присъединяват нови. Темата за карста е слабо засъпена в учебниците. Ние живеем в такава територия и дейността на клуба е насочена към запознаване с особеностите на карстовия процес и карстовите форми в родния край. Идеята за това проучване е на ученици, живеещи в село Кунино. Любовта към географията и пътуванията, изследователския дух и интересът бяха водещи да посетим селото. Колкото познато, толкова и непознато се оказа Кунино със своя специфичен релеф, легенди и предания за пещери и археологически находки. Село Кунино и Карлуковския карстов район са изследвани от историци, краеведи, спелеолози, но се оказа, че информацията за него е много малко.

Започнахме нашето изследване с проучване на местните легенди и предания, събрани от Йоана Крайчева и Добрил Тошев. Последователно в теоретичната ни подготовка добавихме информация от специализирана научна литература за протичането на карстовия процес и формирането на повърхностни и подземни карстови форми в района. Използвахме литературни източници и интернет информация свързани с историята на селото. С помощта на местни хора успяхме да посетим някои обекти и да ги опишем. Повечето пещерни входове бяха обрасли с висока трева и храсти бяха недостъпни. Липсата на оборудване също не ни позволи да влизаме в

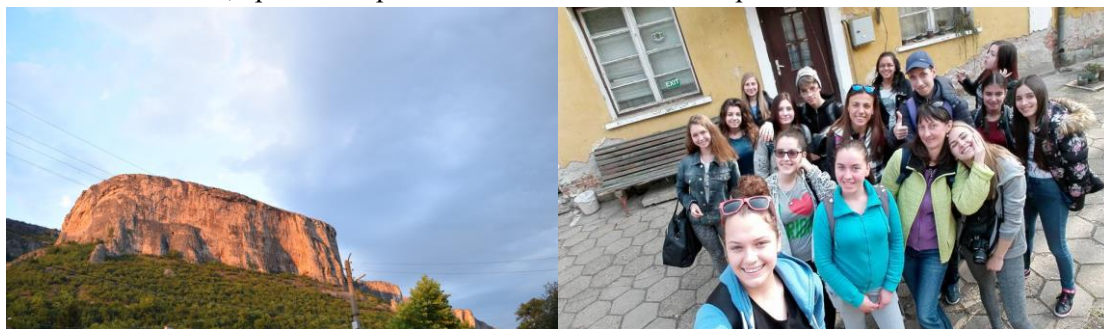
някои от пещерите. Подготовката ни отне около един месец, а самото пътуване бе осъществено в рамките на един ден.

Кунинският карстов район е част от известната Кунинско-Карлуковската карстова област. Кунинският карстов пейзаж е представен от повърхностен карст – главно карни полета, въртопи, валози, скални арки, венци и халки, каменни кули и кукли, скални мостчета. Подземният карст пък се отличава с множество на брой пропасти и хоризонтални пещери с различна дължина. Някои от тях имат огромни входове, а други съвсем малки, обрасли с трева и храсти. Районът северно от Кунино изобилства от пещери, като към 2000 г. броят на откритите пещери достига 130. В пещерите са разкрити синтрови форми: сталактити, сталагмити, сталактони, каскадни синтрови образувания, синтрови езера и карстови извори. Пещери с дължина над 100 метра са Кошарата (256 м.), Человеча дупка (185 м), Самуилица II, Татаркинята, Камбанките, Гълъбарника и др. По отношение на местата на формиране, голям е броят на пропасти пещери в района открити в местностите Горна Рудина и Долна Рудина. Такава е пещерата Гложова яма – дълбока 69 м. Разкрити са и пещери, образувани в тектонски пукнатини (диаклазни), а също така и редките за района двуетажни пещери (Змейовец, Старата мъртва яма (пещера с множество разклонения) и др.). За района на село Кунино, както и за целият карстов район са характерни и проходните пещери (пещера Партизанска (118,6 м) и пещера Марковска дупка (100 м) и др.). Преобладаващите пещери са сухи. В някои пещери като Диаклазата и Заредата е открита кондензирана влага по стените, влажни пещери са Человеча дупка, Дъбовеца и др., периодично водни пещери са Камбанките и Гложова яма, а изцяло водни са пещерите Дяволската водница и Татаркинята. Каскадни синтрови образувания, наподобяващи водопади, завеси и барабани са открити в Человеча дупка, Заредата, Целяшка дупка и др. Характерното образувание „леопардова кожа“ може да бъде видяно в пещерите Заредата, Камбанките и Койчова дупка. Други видове синтрови образувания са налични преди всичко по подовете и наклонените стени – синтрови джобчета, панички и ванички, като често същите са запълнени с вода, но могат да бъдат и сухи. По дъната на пещерите вследствие на кристализирал калцит са формирани синтрови езера, по чиито дъна се срещат пещерни бисери (Самуилица II, Заредата, Камбанките, Гълъбарника) и пещерно мляко (Шипочината, Кънчова дупка II, Гълъбарника). При промяната на релефа през хилядолетията се наблюдава осушаване на пещерите и понижения нивото на карстовите води, водещо до разкриване на пещери на повърхността и образуване на сухи карстови каньони (Голям дол и Малък дол), естествени скални мостове и дълбоки пропасти. В района са открити карстови извори, някои от които се използват за водоснабдяване на селото. Червеница представлява монолитен варовиков блок с кремаво-червеникав цвят. Тя е символа на селото. Отделен е от пролома с дълбок разлом. В основата на огромната скала има отвор, който води до пещерата Свиня дупка с дължина 16 метра.

Археологическите находки в някои от пещерите доказват, че богатото карстово разнообразие на района около село Кунино е използвано още за местообитание на древните хора. Някои от пещерите са използвани като естествени кошари за добитък. Едни от най-старите следи от човешко присъствие са установени поселище Самуилица. В землището на Кунино със статут на природна забележителност са: „Гълъбарника“, „Самуилица I и II“ и „Червеница“.

Дейността на училищният клуб разшири познанията на учениците за карстовия процес и формите образувани от него, разпознаване на повърхностни и пещерни образувания, формира познания за живот и стопанска дейност в карстова територия и решаване на проблеми в различните райони, развива умения и компетенции за участие в изследвания и проектни дейности и общуване с други институции, мотивира ги да работят в екип и да обменят информация, да

бъдат креативни учи на патриотизъм и родолюбие. За учениците този поход и теренната работа имат голяма стойност, траен интерес и възможности за нови предизвикателства.

References:

1. Valchev, Kiril. Istoriya, predaniya, legendi. V sbornika „Kunino prez vekovete“. S., 2003.
2. Karlov, K. Kunino – edin priyaten karstov rayon. Vrachanski peshternyak, kn. 3, str. 8 – 15, 1987.
3. Nikolov, Bogdan. Istoricheski pametnitsi vav Vrachansko. Vratsa, 1966.
4. Ralchovski, Minko. Kunino minalo i nastoyashte 430 veka istoriya, Almanah, „Nashiyat Muzey
5. Spisak na peshterite v Kuninskoto zemlishte.
6. Tranteev, P. Karlukovskiyat prolom. S., Meditsina i fizkultura, 1966.